

دانشگاه کار آفرین

محمد رهبری، کارشناس واحد پژوهشی دانشگاه علمی - کاربردی استان گلستان

در سال های اخیر توسعه کارآفرینی در دانشگاهها بسیار مورد توجه قرار گرفته است. باز تعریف دانشگاه تحت عنوان دانشگاه کارآفرینجا جایگاه و نقش متفاوت از دانشگاه سنتی یکی از علل عمده چنین تحولاتی است. با بررسی دقیق تر نقش دانشگاههای نسل اول که نقش آموزشی و نسل دوم نقش پژوهشی و دانشگاههای نسل سوم نقش کارآفرین می باشند اهمیت مقوله کارآفرینی بیشتر نمایان می شود. در مقایسه دانشگاهها با سایر نهادها و مراکز خصوصی و دولتی اینکه دسترسی به دانش روز و توانمندی آنان در هدایت و حمایت جامعه بارزتر است و ضروری است که این ظرفیت را به خوبی شناخت و توان بالقوه و بالفعل آن را در جهت تحقق اهداف پیشرفت کشور از طریق اعمال سیاست صحیح و برنامه ریزی دقیق عملی ساخت.

قطعاً خروجی دانشگاه باید مطابق نیازمندیهای اجتماع باشد و منجر به ارائه ابداعات و نوآوری هایی شود که به بهبود وضعیت عمومی و شرایط زندگی افراد کمک کند. حرکت به این سمت مستلزم فراهم آوردن زمینه ها و شناسایی بسترهای لازم و ایجاد تغییراتی مناسب با رسالت جدید در دانشگاه است.

بررسی تجارب مشابه در جوامع دیگر نشان داده است که دانشگاهها یی که در این زمینه پیشرو بوده اند نتایج شگرفی برای جامعه به ارمغان آورده اند. اقدامات علمی و عملی دانشگاهها با همکاری دانشجویان و اعضای هیات علمی در راستای ترویج فرهنگ کار آفرینی نظیر راه اندازی شرکتهای، ثبت اختراع و واگذاری حق امتیاز آن به صنعت و سایر موارد منجر به نتایج ارزشمندی شده است که بارزترین آنکسب درآمد برای مجموعه دانشگاه شده است.

در ایران الگوهای مشابهدر دانشگاهها کمتر وجود دارد هر چند در سنوات اخیر اقداماتی در این زمینه صورت گرفته است که عمده ترین آن ها ایجاد مرکز رشد کسب و کار و راه اندازی دفتر ارتباط صنعت و دانشگاه بوده است که ساختار نظام مندی نداشته است. هدف اصلی آموزش در دانشگاه با سایر مقاصد آموزشی توسط مراجع مختلف در مقاطع سنی تفاوت اساسی دارد که باید مورد توجه قرار گیرد اصلی ترین هدف در دانشگاه هدایت افراد به سوی انتخاب کارآفرینی به عنوان یک مسیر شغلی و الگوی زندگی است. در سطح دانشگاه متدلوژی مورد استفاده تاکید و تمرکز بیشتری بر طراحی یک کسب و کار و ایجاد ایده های تجاری دارند. فعالیت دانشگاهها می بایست در جهت یافتن فرصت های کاری واقعی برای دانشجویان و حرکت به سمت یک محیط واقعی تجاری برنامه ریزی شود.

الزامات توسعه کار آفرینی در دانشگاهها

برای تحقق اهداف توسعه کارآفرینی در دانشگاهها در قدم اول می بایست به ساختار توسعه ای کارآفرینی در دانشگاهها توجه جدی شود. تجارب دانشگاههای منتخب جهان نشان می دهد که با وجود ساختار مناسب ارائه خدمات و امکانات ارائه شده از سوی دانشگاه منجر به منافع پایداری برای دانشگاه خواهد شد. شناخت مولفه های موثر بر تشکیل ساختار کارآفرینی در دانشگاهها حائز اهمیت بوده که مهمترین آنها بودجه منابع انسانی کارآمد و مجرب و نهادها و شرکت و شبکه های اجتماعی فعال در کارآفرینی هستند که می بایست فعالیت آنها به طور نظام مند ساماندهی و هدایت شود.

ساماندهی یا ایجاد کدام مهمتر است؟

قطعاً برای حصول به دستاورد مهم کارآفرینی یک استراتژی مناسب و تصمیم گیری اینکه چه نوع سیاستی را بایستی اتخاذ نمود حائز اهمیت است ایجاد مرکز کارآفرینی؟ مرکز مشاوره؟ مرکز راه اندازی کسب و کار؟ راه اندازی دفتر صنعت با دانشگاه؟ تاسیس مرکز رشد و انکوباتو؟ واز این قبیل مواردی مشابه. برای الویت بندی و اتخاذ سیاست مناسب بهتر است ابتدا اهداف مشخص و تفکیک آنها ضروری است در چه بازه زمانی مشخص و مناسب قابل تحقق خواهد بود؟ توانمندی مجموعه و توان بهره گیری از مجموعه نیز مهم است. شناسایی ظرفیت ها و قابلیت های موجود در تمامی زمینه ها چه منابع انسانی و یا منابع مالی با چه معیارها و شاخصه

هایی است؟ اقدامات گذشته و اقدامات مشابه و اثرات آنها چگونه بوده است؟ بررسی دقیق نقاط ضعف و قوت اقدامات؛ هماهنگی سیاستها با سیاستهای کلان کشور چگونه است؟ پایداری تصمیمات گرفته شده در آینده چگونه خواهد بود؟ این قبیل سوالات از مواردی است که میبایست در درجه اول مورد توجه جدی قرار گیرد.

متأسفانه آنچه که در تصمیمات اکثر دانشگاهیان دیده می شود شتابزدگی، پراکندگی اقدامات، کپی برداری و اقدام بی هدف مقطعی، آموزش های غیر مرتبط و بی محتوا القایی از بیرون که مناسب ساختار اقتصادی جامعه نبوده و خواسته ناخواسته در فضای اپیدمی رقابت "نب کار آفرینی" افتاده که با برگزاری کارگاهها، سمینارها، همایش ها و موارد مشابه شروع و به پایانرسیده و اثرات ملموسی بر جای نگذاشته است.

یقیناً هدف از تشکیل مراکز کار آفرینی و یا کانون کارآفرینی، انکوباتورها، مراکز مشاورهای کسب و کار و مواردی از این قبیل در دانشگاهها فراتر از این موارد میباشد که محدود به برگزاری سمینار، کارگاه و... باشد. از اینرو ارائه خدمات کیفی و با ارزش تر و قابل اعتماد توسط تیمی مجرب و کار آزموده و متعهد که بتواند مسیر شغلی دانشجویان را روشن و جهت گیری افراد را در انتخاب مسیر شغلی تغییر دهد بسیار مهم است.

فعالیت های پژوهشی، آموزشی، ترویجی، کارآفرینی با انتخاب دانشجویان علاقمند مستعد و توانمند سازی آنها از طریق هم افزایی و تبادل اطلاعات با جامعه کارآفرینی و بخش خصوصی در فضای تعامل و همکاری میسر خواهد بود که در این مسیر استفاده از افراد کلیدی موثر در جهت هماهنگی بیشتر بسیار مورد تاکید است. بنابراین قبل از هر عملی می بایست نسبت به ساماندهی وضع موجود اقدام علمی شود در مرحله بعد ساختار معین و تعریف شفاف و متقنی از اهداف در یک بازه زمانی مشخص بر اساس برنامه ریزی دقیق کاربردی صورت گیرد.

نقش افراد صاحب نظر و خبره و آگاه و مجرب به امورات کارآفرینی و میزان مهارت در بهره گیری از توان علمی و تجربی افراد مذکور در فضای دانشگاهی میتواند در حصول کیفی نتیجه موثر افتد.

تجارب متفاوت دانشگاههای پیشرو در زمینه کارآفرینی نظیر کمبریج، استنفورد، مالزی و سنگاپور نشان میدهد که شناخت جایگاهها، ویژگیها، ظرفیتهای آنها، توانمندی ها، روشها در فرآیند تشکیل کانون های کار آفرینی در مراکز آموزشی حائز اهمیت می باشد. البته نقش افراد کلیدی و داشتن استراتژی مناسب نیز در این فرایند بسیار قابل توجه می باشد. بنابراین به جهت کیفی نمودن فعالیتهای آتی در زمینه کار آفرینی پیشنهاد میگردد:

- شناخت شبکه مشتمل بر جامعه کارآفرینان و شبکه هایی با محوریت سرمایه حایز اهمیت است.
- تشکیل هسته کارآفرینی مرکب از نخبگان، فرهیختگان، صاحب نظران در عرصه علم و دانش و تجربه به روش علمی ضروری به نظر می رسد.
- تعریف های مناسب و شفاف از مشارکت، مشاوره و حمایت برای مخاطبین صورت گیرد.
- تشکیل انجمن سرمایه که جلب اعتماد عمومی بویژه سرمایه گذاران با سرمایه اندک در جهت تامین و حمایت مالی از ایده های کارآفرینی.
- ساماندهی سمینارها، سخنرانی ها، کارگاههای آموزشی با تعریف جدید ساختار و استانداردهای ملی.
- برگزاری کلاسهای آموزشی برای مربیان و مدرسان کارآفرینی، کسب و کار و سرمایه گذاری و بازاریابی و... .
- اجرای برنامه های توسعه ای کار آفرینی مشابه دانشگاههای پیشرو در داخل و خارج کشور (بومی سازی).
- تجدید نظر در دروس عملی نظیر کارورزی، کارآموزی، کاربینی و.....
- برگزاری مستمر جلسات نقد و بررسی، کلاسهای مشاوره، ایجاد کلینک مشاوره به صورت نظام مند و سامان دهی شده.